

Bosna i Hercegovina  
Federacija Bosne i Hercegovine  
KANTON SARAJEVO  
Kantonalna javna ustanova za zaštićena područja Sarajevo

## **INTERNI AKT O ZAŠTITI NA RADU**

Sarajevo, novembar 2023.godine

Na osnovu člana 27. Zakona o ustavovima („Sl list RBiH“ br. 6/92, 8/393 i 13/94), člana 23. Zakona o zaštiti na radu (Službene novine FBiH br. 79/20), člana 26. Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja broj: 01-144-I U.O./17 od 27.06.2018. godine te Akta o procjeni rizika Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja broj:176/23 od 22.09.2023. godine izrđen od strane Firing doo, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na devetoj redovnoj sjednici koja je održana dana 07.11.2023. godine donio je

## INTERNI AKT O ZAŠTITI NA RADU

### I - OSNOVNE ODREDBE

#### Član 1.

Internim aktom o zaštiti na radu u skladu sa osnovama za uređivanje, provođenje i unapređenje zaštite na radu utvrđenim Zakonom o zaštiti na radu (u daljnjem tekstu: zakon), uređuju se međusobna prava, obaveze, odgovornosti iz oblasti zaštite na radu a sve u cilju obezbjeđenja uslova da se poslovi obavljaju bez opasnosti po život i zdravlje zaposlenika.

#### Definicije pojmova

#### Član 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom internom aktu imaju sljedeće značenje:

- 1) **poslodavac** je pravno ili fizičko lice koje zapošljava jednog ili više radnika, uključujući i organe državne uprave. Poslodavcem, u smislu ovog zakona, smatra se i poljoprivrednik i fizičko lice koje samo ili sa članovima svoje porodice obavlja poljoprivrednu ili neku drugu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje;
- 2) **radnik** je lice koje radi kod poslodavca na osnovu ugovora o radu, ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova;
- 3) **mjesto rada** u smislu ovog zakona je prostor namijenjen za obavljanje poslova (u objektu ili na otvorenom, kao i na privremenim i pokretnim gradilištima, objektima, uređajima, saobraćajnim sredstvima), u kojem radnik boravi i ima pristup u toku rada, kao i svaki prostor, odnosno prostorija u kojem se obavlja posao i koji je pod posrednim ili neposrednim nadzorom poslodavca ili vlasnika sredstava rada;
- 4) **radna okolina** je prostor u kojem se obavlja rad i koji uključuje mjesto rada, radne uvjete, radne postupke i odnose u procesu rada, a čine je fizikalni, hemijski i biološki faktori na mjestu rada i u njegovom okruženju;
- 5) **sredstva za rad** u smislu ovog zakona su:
  - objekti namijenjeni za rad sa pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima, prostorijama i površinama za kretanje radnika, te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima, prijevozna sredstva željezničkog, drumskog, riječnog, jezerskog i zračnog prijevoza, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova,
  - radna oprema (svaka mašina ili uređaj, aparat, oruđe ili druga oprema koja se upotrebljava za rad),
  - sredstva i oprema lične zaštite pri radu,
  - sirovine i materijali koji se koriste u procesu rada,



- drugo sredstvo koje se upotrebljava u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano sa radnim procesom;
- 6) **radnik za zaštitu na radu** je lice kojem poslodavac povjeri izvršavanje stručnih poslova sigurnosti i zaštite zdravlja na radu;
  - 7) **povjerenik za zaštitu na radu** je lice izabrano ili imenovano da predstavlja zaposlene u oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu kod poslodavca;
  - 8) **ovlaštena zdravstvena ustanova** je zdravstvena ustanova koja u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti obavlja djelatnost specifične zdravstvene zaštite radnika/medicine rada;
  - 9) **ovlaštena organizacija za zaštitu na radu** je privredno društvo ili ustanova specijalizovana za vršenje periodičnih pregleda iz oblasti zaštite na radu, procjene rizika i osposobljavanja radnika;
  - 10) **rizik** je vjerovatnoća nastanka povrede, oboljenja ili oštećenja zdravlja radnika usljed opasnosti;
  - 11) **prevencija** u smislu ovog zakona je svaka planirana, odnosno preduzeta mjera u svakoj fazi rada kod poslodavca, čiji je cilj sprječavanje ili smanjenje rizika na radu;
  - 12) **procjena rizika** u smislu ovog zakona je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprečavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika;
  - 13) **poslovi sa povećanim rizikom** su poslovi utvrđeni aktom o procjeni rizika na kojim i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera u skladu s ovim zakonom, postoje okolnosti koje mogu da ugroze sigurnost i zdravlje radnika;
  - 14) **opasne materije** su eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, zarazne, korozivne, kancerogene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije čija su svojstva, kada su vezane za neke supstance, opasne po život i zdravlje radnika;
  - 15) **štetnosti** su hemijske, biološke i fizičke štetnosti, koje mogu uzrokovati oštećenje zdravlja radnika i drugih lica koja su im izložena;
  - 16) **biološke štetnosti** su biološki agensi, odnosno mikroorganizmi, uključujući i genetski modificirane ćelijske kulture i endoparazite čovječjeg i životinjskog porijekla, koji mogu uzrokovati zarazu, alergiju ili trovanje, a koji se koriste u radu ili su prisutni u radnoj okolini.

Pojmovi koji se koriste u ovom internom aktu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

## **Sigurnost i zaštita zdravlja na radu**

### **Član 3.**

Sigurnost i zaštita zdravlja na radu, u smislu ovog internog akta je osiguranje takvih uvjeta na radu kojima se u najvećoj mogućoj mjeri sprečava nastanak povreda na radu, profesionalnih oboljenja i oboljenja u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavku za punu fizičku, psihičku i socijalnu sigurnost zaposlenih.

## **Lica koja imaju pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu**

### **Član 4.**

Pravo na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu u skladu sa zakonom i ovim internim aktom ima:

- a) radnik,
- b) lice koje je kod poslodavca na stručnom osposobljavanju,
- c) pripravnici,
- d) lice koje obavlja volonterski rad,
- e) lica koja obavljaju poslove povremenog i privremenog karaktera,
- f) drugo lice koje se zatekne u radnoj okolini radi obavljanja određenih poslova, ako je o njegovom prisustvu poslodavac upoznat.

Sigurnost i zaštitu zdravlja na radu licima iz prethodnog stava ovog člana obezbjeđuje poslodavac.

## **II- OPĆI ZAHTJEVI ZA SIGURNE I ZDRAVE UVJETE RADA I MJERE ZAŠTITE NA RADU**

### **Opća pravila i mjere zaštite na radu**

#### **Član 5.**

Zaštita na radu obuhvata sistem pravila i mjera, a posebno:

- 1) pravila i mjere pri projektovanju i izradi sredstava rada,
- 2) pravila i mjere pri upotrebi, održavanju, pregledu i ispitivanju sredstava rada,
- 3) pravila i mjere koje se odnose na radnike, te prilagođavanje procesa rada njihovom polu, dobi, fizičkim i psihičkim sposobnostima,
- 4) načine i postupke osposobljavanja i obavješćavanja radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajućeg nivoa zaštite na radu,
- 5) načine i postupke saradnje poslodavca, radnika i njihovih predstavnika i udruženja, te državnih organa nadležnih za zaštitu na radu,
- 6) zabranu stavljanja radnika u nepovoljniji položaj zbog aktivnosti preduzetih radi zaštite na radu,
- 7) ostale mjere za sprečavanje rizika na radu, sa svrhom uklanjanja faktora rizika i njihovih štetnih posljedica.

Opća pravila i mjere zaštite na radu posebno se odnose na sljedeće zahtjeve: zaštitu od mehaničkih opasnosti, zaštitu od udara električne struje, sprečavanje nastanka požara i eksplozije, osiguranje mehaničke otpornosti i stabilnosti građevine, osiguranje potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranje potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i evakuaciju radnika i drugih lica, osiguranje čistoće, osiguranje propisane temperature i vlažnosti zraka i ograničenja brzine strujanja zraka, osiguranje propisane rasvjete, zaštitu od buke i vibracija, zaštitu od štetnih atmosferskih i klimatskih uticaja, zaštitu od fizikalnih, hemijskih i bioloških štetnih uticaja, zaštitu od prekomjernih napora, zaštitu od elektromagnetskog i ostalog zračenja, te osiguranje prostorija i uređaja za ličnu higijenu.

### **Uvjeti za upotrebu sredstava za rad**

#### **Član 6.**

Radna oprema može se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.

Sredstva i oprema lične zaštite mogu se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako pružaju pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.



Sredstva za rad, koja podliježu obavezi periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju zapisnik, odnosno ispravu u skladu sa zakonom kojim se dokazuje da pregledana sredstva za rad udovoljavaju propisima donesenim na osnovu zakona.

Sredstva rada kod poslodavca ne podliježu periodičnom pregledu i ispitivanju.

### **Uputstva za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad**

#### **Član 7.**

Proizvođači i uvoznici radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite obavezni su da izdaju ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, te daju uputstva za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji Bosne i Hercegovine.

Proizvođači i uvoznici opasnih materija dužni su da daju uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje. Uputstvo sadrži identifikacione podatke, podatke o fizičkim, hemijskim i biološkim karakteristikama, stepen opasnosti od požara i eksplozije, opasnosti po zdravlje, o radioaktivnosti, o ekološkim podacima, o posebnim zaštitnim mjerama, o načinu skladištenja i označavanja, o prijenosu i transportu, kao i o postupku otklanjanja opasnih materija (sigurnosni list). Ovi podaci se daju na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji.

Poslodavac ne može staviti u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite, prije nego što pribavi dokumentaciju iz stava (1) i (2) ovog člana.

Poslodavac posjeduje uputstva za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad.

Isprave iz stava (1) i (2) ovog člana može izdati i ovlaštena organizacija za zaštitu na radu.

### **III- PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI POSLODAVCA**

#### **Obaveza osiguranja preventivnih mjere**

#### **Član 8.**

Poslodavac je obavezan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa osigura preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.

Poslodavac je dužan da osigura preventivne mjere prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se osigurava najveća sigurnost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, radnih odnosa, tehničkih propisa i standarda, propisa iz oblasti zdravstvene zaštite i drugo.

U slučaju kada poslodavac, u skladu sa zakonom i ovim internim aktom, angažuje ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu, to ga neće osloboditi odgovornosti utvrđene u stavu 1) ovog člana.

## **Načela u provođenju mjera zaštite na radu**

### **Član 9.**

Poslodavac provodi mjere zaštite na radu poštujući sljedeća opća načela prevencije:

- 1) procjene rizika,
- 2) izbjegavanja rizika,
- 3) sprečavanja rizika,
- 4) otklanjanja rizika na njihovom izvoru,
- 5) prilagođavanja rada i mjesta rada radniku naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se izbjegla jednoličnost u radu u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje radnika,
- 6) prilagođavanja tehničkom napretku,
- 7) utvrđivanja jedinstvenih preventivnih mjera s ciljem međusobnog povezivanja tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, socijalnih odnosa i uticaja faktora vezanih za radnu okolinu,
- 8) davanja prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- 9) odgovarajućeg osposobljavanja i obavještanja radnika.

### **Član 10.**

Poslodavac je dužan da:

- 1) organizuje poslove sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- 2) vrši procjenu rizika za svako radno mjesto i utvrđuje poslove sa povećanim rizikom, na način i pod uvjetima utvrđenim zakonom, te donese interni akt o zaštiti na radu,
- 3) omogućiti radniku da se prije stupanja na rad upozna sa mjerama sigurnosti i zaštite na radu,
- 4) obavještava radnike, sindikat i povjerenika za zaštitu na radu o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, te opasnostima i štetnostima po zdravlje radnika i izdaje uputstva za siguran rad,
- 5) osigurava da planiranje i uvođenje novih tehnologija bude predmet savjetovanja sa radnicima i/ili njihovim povjerenikom za zaštitu na radu u vezi sa posljedicama po sigurnost i zdravlje izazvanih izborom opreme, uvjeta rada i radne okoline,
- 6) osposobljava radnike za siguran rad,
- 7) osigurava radnicima sredstva i opremu lične zaštite i njihovo korištenje,
- 8) osigurava ljekarske preglede radnika u skladu sa zakonom, aktom o procjeni rizika i ovim internim aktom,
- 9) osigurava periodične preglede sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite pri radu, u skladu sa tehničkim standardima,
- 10) osigurava periodične preglede i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikrokline u radnoj okolini, u roku od tri godine, računajući od prethodno izvršenog pregleda i ispitivanja, ako posebnim propisom nisu određeni drugi rokovi,
- 11) osigurava periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme lične zaštite, koji ne podliježu obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom,
- 12) provodi mjere zaštite od požara u skladu sa posebnim propisima,
- 13) provodi mjere za osiguranje prve pomoći,
- 14) unapređuje sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- 15) obavještava nadležnu inspekciju o početku i završetku radova na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata,
- 16) zdravstvenim radnicima, koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada, osigura pristup u sve radne prostorije i prostore,



- 17) vodi propisanu evidenciju o provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, izvršenim pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad, povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima, ljekarskim pregledima radnika, kao i dostaviti nadležnoj inspekciji rada godišnji izvještaj o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima,
- 18) o svakom smrtnom slučaju, teškoj povredi na radu, profesionalnom oboljenju i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu poslodavac je obavezan odmah obavijestiti nadležnu inspekciju rada,
- 19) izvještaj o povredi na radu koja se dogodi i profesionalnom oboljenju koje nastane na radnom mjestu, dostavi radniku koji je pretrpio povredu, odnosno kod kojeg je nastalo oboljenje, nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja kod kojeg je radnik zdravstveno osiguran, ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi koja obavlja usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada kod poslodavca, kao i nadležnoj inspekciji rada, u roku od sedam dana od dana pretrpljene povrede odnosno nastanka oboljenja,
- 20) za svaku povredu na radu na uviđaj pozove radnika/lice za zaštitu na radu, neposrednog rukovodioca povrijeđenog radnika i povjerenika za zaštitu na radu,
- 21) organizuje radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike,
- 22) svojim internim aktom o zaštiti na radu utvrdi organizaciju provođenja zaštite na radu, pravila prevencije i zaštite, način utvrđivanja zdravstvenog stanja radnika koji počinje sa radom, sredstva i opremu lične zaštite koja pripadaju radniku, te prava, obaveze i odgovornosti radnika za zaštitu na radu i drugih radnika u ovoj oblasti, kao i druga pitanja od značaja za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- 23) da za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti radnika koji će te poslove obavljati,
- 24) ispita radnu okolinu, odnosno procijeni rizike i osigura zaštitu zdravlja i sigurnost radnika izloženih fizičkim, hemijskim i biološkim štetnostima na radu,
- 25) osigura da se sredstva i oprema lične zaštite održavaju u dobrom stanju,
- 26) isključi iz upotrebe sredstva i opremu lične zaštite na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika,
- 27) organizuje poslove zaštite na radu vodeći računa o tehničko-tehnološkom procesu rada, broju radnika, broju lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika,
- 28) preduzme potrebne mjere za prvu pomoć, mjere zaštite od požara i mjere za evakuaciju radnika, prilagođene prirodi aktivnosti i veličini preduzeća, odnosno poslovanja,
- 29) uspostavi potrebne veze sa specijalizovanim službama, posebno u pogledu prve pomoći, hitne zdravstvene zaštite, spašavanja i protivpožarne zaštite,
- 30) osigura da zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dojenja, radnik mlađi od 18 godina života i radnik sa promijenjenom radnom sposobnošću, i pored osposobljavanja za siguran i zdrav rad, budu u pisanoj formi obaviješteni o rezultatima procjene rizika na radnom mjestu i o mjerama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- 31) izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještanja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za siguran i zdrav rad,
- 32) radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o preduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zaštite na radu, u skladu sa aktom o procjeni rizika,
- 33) vodi propisanu evidenciju o: radnicima i drugim licima angažovanim na radu kod poslodavca, provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, izvršenim



pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad, povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima, ljekarskim pregledima radnika,

34) pristupi rješavanju prioriteta u otklanjanju rizika na način i u rokovima propisanim zakonom i aktom o procjeni rizika.

### **Obaveza utvrđivanja uvjeta rada i zahtjeva u pogledu sposobnosti radnika**

#### **Član 11.**

Radnik ne može zasnovati radni odnos ukoliko prethodno nije utvrđeno da njegovo zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti odgovaraju uvjetima rada i zahtjevima radnog mjesta.

Zdravstveno stanje i psihofizičke sposobnosti radnika iz prethodnog stava ovog člana utvrđuju se na osnovu ljekarskog uvjerenja izdatog od strane odjeljenja za medicinu rada i zdravstvenu zaštitu radnika ovlaštene zdravstvene ustanove.

### **Obaveze poslodavaca pri obavljanju djelatnosti na istom mjestu rada sa više poslodavaca**

#### **Član 12.**

U slučaju kada više poslodavaca obavlja djelatnost na istom mjestu rada, obavezni su da:

- 1) saraduju, vodeći računa o prirodi djelatnosti, u cilju provođenja odredaba o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu,
- 2) usklađuju aktivnosti, vodeći računa o prirodi poslova, u cilju zaštite radnika i sprečavanju rizika na radu,
- 3) obavijeste jedni druge o rizicima na radu,
- 4) obavijeste radnike i/ili njihove predstavnike o rizicima na radu.

### **Zabrana prouzrokovanja finansijskih obaveza za radnike**

#### **Član 13.**

Mjere zaštite koje provodi poslodavac i koje se odnose na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu ne smiju radnicima prouzrokovati finansijske obaveze.

### **Organizovanje poslova zaštite na radu**

#### **Član 14.**

Ako se u nedostatku stručnog osoblja iz člana 10. stav (1) alineja 27. poslovi zaštite i prevencije ne mogu organizovati kod poslodavca, poslodavac će angažovati ovlaštenu organizaciju za zaštitu na radu.

Ako poslodavac angažuje ovlaštenu organizaciju iz prethodnog stava ovog člana, dužan je da osigura uvid u podatke vezane za rizike po sigurnost i zdravlje na radu, kao i mjere i aktivnosti za sprečavanje tih rizika na nivou radnog mjesta.

Poslove zaštite na radu poslodavac može da obavlja sam u djelatnostima trgovine, ugostiteljstva i turizma, finansijsko-tehničkih i poslovnih usluga, obrazovanja, nauke i informacija, zdravstvene i socijalne zaštite i u stambeno-komunalnim djelatnostima, ako ima do 30 radnika.



Stručno osoblje iz stava (1) ovog člana, kao i način i uvjeti obavljanja poslova zaštite na radu kod poslodavca u zavisnosti od rizika, djelatnosti i broja radnika propisani su aktom koji donosi federalni ministar.

### **Radnik za zaštitu na radu**

#### **Član 15.**

U skladu sa Aktom o procjeni rizika kod poslodavca su utvrđena radna mjesta sa povećanim rizikom:

Spisak radnih mjesta sa povećanim rizikom

<b>Redni broj</b>	<b>Radna mjesta sa povećanim rizikom</b>
1.	Glavni nadzornik
2.	Nadzornik
3.	Radnik na održavanju zaštićenih područja KV
4.	Radnik na održavanju zaštićenih područja PKV
5.	Radnik na naplati ulaza i obezbjeđenju imovine u područje Zaštićenog pejzaža „Bijamabre“
6.	Vozač turističkog voza na elektropogon

Poslodavac je dužan radniku za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad, potrebnu opremu i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i sredstva za obavljanje i organizovanje preventivnih i zaštitnih mjera.

Radnik za zaštitu na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja u cilju sprečavanja rizika na radu i zaštite zdravlja radnika.

Radnik za zaštitu na radu mora biti odgovarajuće osposobljen i imati položen stručni ispit koji se odnosi na sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (u daljem tekstu: stručni ispit) u skladu sa zakonom i ovim internim aktom.

Stručni ispit iz prethodnog stava ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje federalni ministar koji propisuje uvjete koje moraju ispunjavati radnici za zaštitu na radu, program, sadržaj, način i troškove polaganja stručnog ispita, sastav komisije, kao i uvjete pod kojim određena lica mogu biti oslobođena obaveze polaganja stručnog ispita.

### **Obaveze radnika za zaštitu na radu**

#### **Član 16.**

Obaveze radnika za zaštitu na radu su:

- a) učesće u izradi akta o procjeni rizika,
- b) izrada prijedloga internog akta o zaštiti na radu,
- c) izrada plana i programa mjera zaštite na radu,
- d) unutrašnji nadzor nad primjenom mjera zaštite na radu,
- e) stručna pomoć poslodavcu u provođenju i unapređenju sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- f) izrada uputstava za siguran rad,
- g) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite,
- h) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti i mikroklimе u radnoj okolini,

- i) priprema i organizovanje osposobljavanja radnika za siguran rad,
- j) praćenje stanja i izvještavanje poslodavca o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i bolestima u vezi sa radom,
- k) analiziranje uzroka povreda na radu i profesionalnih oboljenja u saradnji sa ovlaštenim doktorom specijalistom medicine rada i predlaganje mjere za unapređenje sigurnosti i zaštite zdravlja na radu,
- l) praćenje i organizovanje periodičnih ljekarskih pregleda radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom, te analiza izvještaja o obavljenim periodičnim ljekarskim pregledima,
- m) savjetovanje poslodavca u pogledu izbora i nabavke opreme i tehnološkog procesa rada,
- n) saradnja sa poslodavcem prilikom planiranja izgradnje i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad,
- o) saradnja sa nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zaštitom na radu,
- p) saradnja sa sindikatom, vijećem zaposlenika i povjerenikom za zaštitu na radu, u skladu sa zakonom i ovim internim aktom.

Radnik za zaštitu na radu je obavezan da zabrani rad na radnom mjestu, odnosno da zabrani upotrebu sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život i zdravlje radnika, te da o tome u pisanom obliku obavijesti poslodavca i povjerenika za zaštitu na radu.

#### **Prva pomoć, zaštita od požara, evakuacija radnika, ozbiljna i neposredna opasnost**

##### **Član 17.**

Za provođenje odredaba iz člana 10. stav (1) alineja 28) i alineja 29) poslodavac će odrediti radnike koji će provoditi mjere prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije radnika.

Broj radnika iz prethodnog stava ovog člana, njihovo osposobljavanje i oprema kojom raspolažu moraju odgovarati veličini i/ili posebnim opasnostima u pravnom licu, odnosno poslovanju.

Način provođenja mjera za prvu pomoć, potrebna sredstva i oprema za pružanje prve pomoći u slučaju povreda i oboljenja radnika na radu, pitanja iz prethodnog stava ovog člana, kao i druga pitanja od važnosti za provođenje mjera za prvu pomoć propisuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.

##### **Član 18.**

Obaveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti, obavještavanje radnika i postavljanje znakova upozorenja na opasnost propisani su zakonom.

Poslodavac je shodno djelatnosti koju obavlja na mjesta rada postavio odgovarajuće znakove opasnosti, zabrana i informacija.

#### **Povjerenik za zaštitu na radu**

##### **Član 19.**

Kod poslodavca koji zapošljava 30 ili više radnika, radnici biraju ili imenuju povjerenika za zaštitu na radu. Broj povjerenika, izbor i njihov mandat utvrđuju se u skladu sa propisom o vijeću zaposlenika, vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.



Pod uvjetima iz stava (1) ovog člana, povjerenika za zaštitu na radu imenuje sindikat, ukoliko povjerenika nisu izabrali radnici iz stava (1) ovog člana.

Imenovani povjerenik za zaštitu na radu iz stava (2) ovog člana ima ista prava i obaveze kao i izabrani povjerenik radnika.

Povjerenik za zaštitu na radu će biti izabran ili imenovan bez obzira na broj radnika ako to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i slično).

Povjerenik za zaštitu na radu mora imati odgovarajuću stručnu spremu i radno iskustvo. Prava i dužnosti povjerenika za zaštitu na radu propisani su zakonom.

### **Osposobljavanje radnika**

#### **Član 20.**

Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještanja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za siguran i zdrav rad.

Poslodavac je dužan da radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o preduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zaštite na radu, u skladu sa aktom o procjeni rizika.

Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad mora biti prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

### **Zabrana samostalnog rada**

#### **Član 21.**

Radnici ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta na kojima će samostalno obavljati poslove prije nego što steknu znanja iz prethodnog člana ovog akta.

Poslodavac kod kojeg rad obavljaju radnici drugog poslodavca mora osigurati da ti radnici budu upoznati sa mjerama zaštite na radu i zdravstvenim rizicima na radu.

Osposobljavanje radnika iz prethodnog člana ovog akta mora se obavljati u toku radnog vremena i ne smije izazvati troškove za radnika.

## **PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI RADNIKA**

### **Pravo na sigurne i zdrave uvjete rada**

#### **Član 22.**

Radnik ima pravo na sigurne i zdrave uvjete rada.

Radna okolina i sredstva za rad moraju, s obzirom na prirodu posla, biti sigurni za radnike i ne smiju ugroziti njihovo zdravlje.

### **Dužnost radnika da sebe i druge ne izlaže opasnostima**

### Član 23.

Radnik je dužan da obavlja posao u skladu sa svojom stručnom spremom i završenom obukom, kao i uputstvima koja daje poslodavac, tako da ne izlaže sebe ili druga lica na koja mogu uticati njihove aktivnosti ili nepažnja u toku procesa rada, opasnostima od povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

### Dužnosti radnika

### Član 24.

Radnici su, naročito, dužni:

- 1) da se pridržavaju utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu u smislu zakona i ovog akta,
- 2) da pravilno upotrebljavaju sredstva za rad i opremu, opasne materije i druga sredstva proizvodnje u skladu sa uputstvima proizvođača i uputstvima za siguran rad koja daje poslodavac,
- 3) da pravilno upotrebljavaju sredstva i opremu lične zaštite koja su im dodijeljena i da ih nakon upotrebe vraćaju na mjesto na kojem se čuvaju,
- 4) ne smiju samovoljno isključiti, modifikovati, promijeniti ili ukloniti sigurnosni uređaj koji je instaliran, posebno ne mašinu, uređaj, alat, pogon ili objekat i takav urođaj moraju pravilno upotrebljavati,
- 5) da odmah obavijeste poslodavca i/ili radnika/lice za zaštitu na radu o svakoj pojavi na poslu za koju postoji opravdana sumnja da predstavlja opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o nedostacima u postupcima zaštite,
- 6) da obavijesti lice odgovorno za to radno mjesto i/ili poslodavca o povredama koje su zadobili,
- 7) da sarađuju sa poslodavcem i/ili radnikom/licem za zaštitu na radu u provođenju mjera ili zahtjeva koje je naredio inspektor rada,
- 8) da sarađuje sa poslodavcem i/ili radnikom/licem za zaštitu na radu u provođenju mjera koje će obezbijediti da radna okolina i uvjeti rada budu sigurni i ne predstavljaju rizik po sigurnost i zdravlje u okviru njihovog radnog mjesta,
- 9) da obavljaju periodične ljekarske preglede u terminima po zahtjevu poslodavca,
- 10) da daju sve podatke i informacije koje traže inspektori rada,
- 11) radnik koji organizuje ili rukovodi procesom rada mora se upoznati sa propisima iz oblasti sigurnosti i zaštite zdravlja na radu.

Pored navedenog iz prethodnog stava ovog člana, radnik kod poslodavca mora da ispunjava obaveze prema vrsti i opisu poslova navedenih u organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz Pravilnika o radu sa pripadajućim izmjenama i dopunama Pravilnika o radu, Aktu o procjeni rizika radnih mjesta, te da se pridržava utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i propisanih obaveza u smislu akta o procjeni rizika.

Aktom o procjeni rizika lična zaštitna oprema je definisana i koristit će se za radna mjesta radna mjesta sa povećanim rizikom.

Radnik koji se ne pridržava utvrđenih pravila sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i propisanih obaveza u smislu zakona i akta o procjeni rizika čini težu povredu radne obaveze u skladu sa kolektivnim ugovorom, odnosno općim aktom poslodavca.



Obaveze radnika u području sigurnosti i zaštite zdravlja na radu ne utiču na obaveze i odgovornosti poslodavca iz zakona.

Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika uređeno je u skladu sa zakonom.

#### **IV-ZDRAVSTVENI NADZOR**

##### **Pravo radnika na specifičnu zdravstvenu zaštitu/medicinu rada**

###### **Član 25.**

Radnik ima pravo na zdravstvenu zaštitu primjercnu rizicima za sigurnost i zdravlje kojima je izložen na radu, u skladu s posebnim propisima koji uređuju mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom.

Poslodavac je dužan da zdravstvenim radnicima, koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicinu rada, osigura pristup u sve radne prostorije i prostore.

Poslodavac je dužan zaposlenicima da organizuje pružanje prve pomoći za slučaj povrede ili oboljenja zaposlenika na radu.

Prvu pomoć zaposlenicima u slučaju nesreće na poslu ili naglog oboljenja za vrijeme rada pružaju zaposlenici osposobljeni za pružanje prve pomoći i stručno osoblje zdravstvene ustanove.

Prvu pomoć pružaju lica posebno osposobljena za pružanje prve pomoći ozlijeđenim odnosno naglo oboljelim zaposlenicima sve dok pružanje prve pomoći ne preuzme zdravstvena ustanova.

Svaki zaposlenik je dužan učestvovati u pružanju pomoći u slučaju povrede zaposlenika prema svojim mogućnostima i znanju a naročito učestvovati u raščišćavanju.

##### **Poslovi s povećanim rizikom**

###### **Član 26.**

Radniku koji obavlja poslove sa povećanim rizikom koji su utvrđeni ovim internim aktom o zaštiti na radu, prije početka rada mora biti osiguran prethodni ljekarski pregled, kao i periodični ljekarski pregled u toku rada.

Ljekarski pregled iz prethodnog člana ovog stava vrši se u rokovima koji su utvrđeni aktom o procjeni rizika, osim ako zakonskim propisima nije određen kraći rok.

###### **Član 27.**

Za radna mjesta sa povećanim rizikom utvrđuju se uslovi rada i zahtjevi u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti zaposlenika koji će raditi na tom radnom mjestu na osnovu opisa poslova sa povećanim rizikom i njihovim mjerama u aktu o procjeni rizika.

###### **Član 28.**

Ako se u postupku periodičnog ljekarskog pregleda utvrdi da radnik ne ispunjava posebne zdravstvene uvjete za obavljanje poslova sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga

premjesti na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima, ukoliko takvo radno mjesto postoji kod poslodavca.

Ukoliko takvo mjesto ne postoji, primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona.

## **V- EVIDENCIJE, IZVJEŠTAVANJE I OBAVJEŠTAVANJE O NESREĆAMA I POVREDAMA NA RADU I PROFESIONALNIM OBOLJENJIMA**

### **Član 29.**

Evidencija o radnicima iz člana 10. stav 1, alineja 33) mora sadržavati podatke o radnicima, drugim licima angažovanim na radu i radnom vremenu.

Izveštaj iz člana 10. stav 1, alineja 19) podnosi se na obrascu čiji sadržaj i način podnošenja propisuje federalni ministar u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.

## **VI-POSEBNA SIGURNOST I MJERE ZAŠTITE ZDRAVLJA NA RADU**

### **Mjere kojima se neposredno obezbjeđuje sigurnost na radu**

#### **Član 30.**

Mjere kojima se neposredno obezbjeđuje sigurnost zaposlenika na radu, obuhvataju opće mjere zaštite zaposlenika na radu i posebne mjere zaštite zaposlenika na radu utvrđene aktom o procjeni rizika i ovim internim aktom.

Zaposlenici imaju pravo i mogućnost na više kratkotrajnih pauza u toku radnog vremena/često izvođenje vježbi istezanja, po potrebi upotreba lične zaštitne opreme, po potrebi zaštita od električne energije, osigurana optimalna temperatura i osvjjetljenje na radnom mjestu, upotreba preventivnih mjera zaštite, ventilacije (lokalna usisna, ispušna ventilacija), paravani i pregrade, provjetravanje radnog prostora i slično.

### **Opće mjere zaštite zaposlenika na radu**

#### **Član 31.**

Radne i pomoćne prostorije moraju biti uredene i opremljene, te kadrovski ekipirane tako da omogućavaju racionalno korištenje, nesmetano kretanje zaposlenika, nesmetan prijenos stvari, odgovarajuće čuvanje robe, zaštitu zdravlja zaposlenika, te stručno usluživanje gostiju.

### **Radne prostorije i prostori**

#### **Član 32.**

Radne prostorije u kojima rade i borave zaposlenici moraju odgovarati svojoj namjeni i zadovoljavati osnovne uslove u pogledu grijanja, ventilacije, rasvjete i drugih uslova.

U Aktu o procjeni rizika radnih mjesta su definisane radne i pomoćne prostorije Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja kao Poslodavca.



### **Član 33.**

Visina radnih prostorija od poda do stropa mora iznositi najmanje 2,30 m do 3,00 m zavisno od namjene prostorije (maloprodaja, veleprodaja, administrativne prostorije, skladišne prostorije i slično).

Visina pomoćnih prostorija (garderobe, kupatila, zahodi i drugo) ne može biti manja od 2,50 m.

### **Član 34.**

Podovi u radnim prostorijama moraju biti ravni i od materijala koji se lako čisti i da nisu klizavi.

Podovi, zidovi i stropovi u pomoćnim prostorijama (sanitarni čvorovi, garderobe, hodnici i slično) moraju biti tako obrađeni da odgovaraju svojoj namjeni prema važećim propisima.

### **Član 35.**

U radnim prostorijama sav materijal i roba mora biti smještena u odgovarajuće raf palete i slično sa obezbijeđenim prolazima za zaposlene i korisnike usluga.

### **Član 36.**

Veličina radnih prostorija mora biti takva da na svakog zaposlenika dolazi najmanje 10 m<sup>3</sup> vazdušnog prostora i 2 m<sup>2</sup> slobodne površine poda, ako pri radu postoje normalni mikroklimatski uslovi.

Površina radne prostorije za obavljanje administrativnih poslova mora iznositi najmanje 3 m<sup>2</sup> po zaposleniku.

## **Električne instalacije**

### **Član 37.**

Električne instalacije moraju biti izvedene prema važećim tehničkim propisima i obezbijedena zaštita od udara električne struje.

### **Član 38.**

Električni razvodni ormari, razvodne ploče i dr. moraju biti vidno obilježeni na opasnost od udara električne struje.

### **Član 39.**

Osvjetljenje radnih i pomoćnih prostorija mora biti izvedeno prema važećim propisima za određenu namjenu, a prema projektnoj dokumentaciji. Svi razvodni ormari moraju biti zaključani.

Produženi električni kablovi moraju biti odgovarajućeg presjeka, ne smiju biti "štiklani" i moraju se provoditi tako da ne ometaju normalno kretanje zaposlenika i potrošača.

### **Član 40.**

Pregled i ispitivanje električnih instalacija po pitanju zaštite od udara vrši se na način i u rokovima prema važećim propisima.

## **Sanitarne prostorije**

### **Član 41.**

Za zaposlena lica kod poslodavca moraju se obezbijediti pomoćne prostorije (garderobe, nužnici).

Do 20 zaposlenika i ako su poslovi takvi da ne zahtijevaju obavezno korištenje kupatila, za smještaj lične i zaštitne odjeće i obuće zaposlenika mogu se koristiti i hodnici odnosno radne prostorije.

Za najviše 30 muškaraca zaposlenika, odnosno 20 žena zaposlenika, mora se obezbijediti po jedan nužnik, a uz nužnik za muškarce i po jedan pisoar.

Prostorije nužnika moraju imati predprostor sa umivaonikom i odgovarajuću ventilaciju.

### **Sredstva rada i oprema**

#### **Član 42.**

Sve radne i pomoćne prostorije moraju biti opremljene sredstvima rada, opremom i instalacijama koja odgovara namjeni tih prostorija.

Sva sredstva rada i oprema u radnim prostorijama moraju biti tako raspoređeni da omogućavaju normalan i siguran rad zaposlenika.

Raspored sredstava rada i opreme mora biti takav da razmak između njih omogućava širinu prolaza od 1,5 m za glavne prolaze i 1,0 m za sporedne prolaze.

Svako sredstvo rada smije se upotrebljavati samo za određenu namjenu.

### **Zaštita grupa posebno osjetljivih na rizike**

#### **Član 43.**

Grupe posebno osjetljive na rizike, kao što su trudnice, porodilje ili dojilje, maloljetnici, lica sa invaliditetom, kao i radnici sa promijenjenom radnom sposobnošću u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, moraju se zaštititi od opasnosti koje posebno njih pogađaju, u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i općim aktom poslodavca.

#### **Član 44.**

Zabranjen je rad trudnicama, porodiljama i dojiljama na poslovima na kojima postoji rizik od izloženosti opasnim materijama, hemijskim, fizičkim i biološkim agensima, štetnim zračenjima i mikroklimatskim uticajima, odnosno na poslovima sa teškim uvjetima rada, kao i posebno teškim i opasnim poslovima gdje postoji rizik po njihovo fizičko i mentalno zdravlje.

Zabranjen je rad maloljetnicima na poslovima koji mogu ugroziti njihovo zdravlje i razvoj.

Radnik sa promijenjenom radnom sposobnošću ne smije obavljati poslove na kojima postoji opasnost smanjenja preostale radne sposobnosti.

## **VII- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

#### **Član 45.**

U pogledu pitanja koja nisu regulisana odredbama ovog internog akta, a koja se odnose na zaštitu na radu, primjenjivat će se odredbe Zakona o zaštiti na radu, te ostali važeći zakonski i podzakonski propisi iz ove oblasti.



**Član 46.**

Izmjene i dopune ovog internog akta vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

**Član 47.**

Donošenjem ovog internog akta stavlja se van snage Pravilnik o zaštiti na radu broj 726/10 od 07.10.2010. godine.

**Član 48.**

Interni akt stupa na snagu danom donošenja a objavit će se na web stranici Poslodavca i u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“ te oglasnim pločama Poslodavca.

Broj: 01-958/23

Sarajevo, 07.11. 2023. godine



**Predsjednik  
Upravnog odbora**

**Miro Vukasović**

## **OBRAZLOŽENJE**

### **Pravni osnov:**

Pravni osnov za donošenje ovog pravilnika sadržan je u odredbama člana člana 23. Zakona o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“ broj 79/20) kojim je propisano da „je poslodavac dužan svojim internim aktom o zaštiti na radu utvrditi organizaciju provođenja zaštite na radu, pravila prevencije i zaštite, poslove s povećanim rizikom, poslove na kojima se provodi mjera skraćivanja radnog vremena, način utvrđivanja zdravstvenog stanja radnika koji rade na poslovima s povećanim rizikom, i drugih radnika, sredstva i opremu osobne zaštite koja pripadaju radniku, te prava, obveze i odgovornosti radnika za zaštitu na radu i drugih radnika u ovoj oblasti, kao i druga pitanja od značaja za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu“ zatim člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list R BiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94) kojom je propisano da „upravni odbor donosi opšti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i druge opće akte u skladu sa zakonom i pravilima ustanove“.

### **Razlozi za donošenje:**

Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja je provela zakonsku proceduru pribavljanja i izrade akta o procjeni rizika radnih mjesta od strane ovlaštenog pravnog lica za zaposlene u cilju uređivanja oblasti zaštite na radu po Zakonu o zaštiti na radu („Službene novine FBiH“, broj 79/20) i pripadajućim zakonskim propisima koji su doneseni na osnovu pomenutog zakona.

Interni akt o procjeni rizika radnih mjesta sadrži opis procesa rada s procjenom rizika od ozljeda ili oštećenja zdravlja na mjestu rada u radnom okolišu i mjere za otklanjanje ili smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru s ciljem poboljšanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu. Pomenuti dokument je temelj za izradu internog akta o zaštiti na radu.

S tim u vezi, Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja je uz stručnu pomoć i konsultacije Izrađivača akta o procjeni rizika radnih mjesta izvršila pripremu Prijedloga internog akta o zaštiti na radu u svrhu što bolje organizacije i zaštite zdravlja radnika u radnoj sredini i dostavila Upravnom odboru na nadležnost.

Na osnovu navedenog, predlaže se Upravnom odboru da na svojoj sjednici razmatra Prijedlog internog akta o zaštiti na radu.

### **Prilog:**

- Prijedlog internog akta o zaštiti na radu